МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
_____ Любов КОВАЛЬСЬКА
«26» серпня 2026 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
_____ Надія КОВАЛЬЧУК
«26» серпня 2026 р.

СИЛАБУС

з освітнього компонента «Академічна етика та доброчесність»
ступінь вищої освіти – доктор філософії
галузь знань – F Інформаційні технології
спеціальність – F2 Інженерія програмного забезпечення
освітня програма – Інженерія програмного забезпечення

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Силабус склав(ла) професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, д.е.н., професор Олена КУЗЬМАК

Силабус затверджений на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування, протокол № 1 від «26» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри к.е.н., доцент Вікторія ДОРОШ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення освітньої програми «Інженерія програмного забезпечення», протокол № 1 від «26» серпня 2026 р.

Гарант ОП «Інженерія програмного забезпечення» к.т.н., доцент Валерій ЛІЩИНА

Схвалено науково-методичною радою університету, протокол № 1 від «26» серпня 2026 р.

Затверджений силабус онлайн:
https://e.lntu.edu.ua/syllabus/3397

Луцьк – 2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «Академічна етика та доброчесність»

Освітня програма	Інженерія програмного забезпечення
Галузь знань / Спеціальність	F Інформаційні технології / F2 Інженерія програмного забезпечення
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	нормативна
Мова викладання	українська
Обсяг	3 кредити ECTS / 90 годин, семестр 2
Форма контролю	залік
Викладач(і)	д.е.н., професор Олена КУЗЬМАК

1. Мета і завдання дисципліни

Мета: Формування в студентів базових знань з проблем академічної доброчесності та етичних норм поведінки в академічному середовищі для здійснення наукової діяльності, якісних наукових досліджень у подальшій професійній діяльності і відповідно до принципів академічної доброчесності, з урахуванням діючих нормативно-правових актів і міжнародних норм, а також набуття навичок та їх практичного використання.

Завдання: Вивчення сутності та основних понять і принципів академічної етики та доброчесності. До завдань курсу належать також вивчення основні положення чинних нормативно-правових актів з питань академічної доброчесності; основоположні принципи сучасної освітньої й наукової діяльності; основні поняття і фундаментальні цінності академічної доброчесності, її впливу на академічну культуру та якість освіти; порядок здійснення наукового та освітнього процесів в університеті, канали наукової комунікації; прояви академічної недоброчесності; методи інформаційного пошуку джерел для навчання, наукової (творчої) діяльності; складові системи внутрішнього забезпечення якості освітньої і наукової діяльності університету та якості вищої освіти в цілому; заходи щодо запобігання академічному плагіату в університеті; принципи відповідального та прозорого використання інструментів штучного інтелекту в освітній і науковій діяльності.

Пререквізити: Філософія науки, Методологія та організація наукових досліджень

2. Компетентності

ІК — інтегральна компетентність: Здатність продукувати нові ідеї, розв’язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері інженерії програмного забезпечення та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямах, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК02 — Здатність розв’язувати комплексні проблеми у сфері інженерії програмного забезпечення та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямах на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК07 — Здатність ініціювати, розробляти та реалізовувати дослідницькі та інноваційні проекти у сфері інженерії програмного забезпечення, планувати й організовувати роботу дослідницьких колективів.

СК08 — Здатність здійснювати та організовувати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

3. Структура дисципліни, розподіл годин, зв'язок тем з компетентностями

№	Назва теми	Лекції	Практ./ Семін./ лаб	Самост. робота	Разом	Методи навчання	Методи оцінювання	ЗК та СК
Змістовий модуль 1. Етичні та нормативно-правові засади академічної доброчесності								
1	Тема 1. Етичні проблеми окремих стадій наукової діяльності	2	2	8	12	МН1, МН2, МН4, МН6	МО4	
2	Тема 2. Основні засади академічної доброчесності	3	3	9	15	МН1, МН2, МН4, МН6	МО4	
3	Тема 3. Організаційно-правові та технічні засоби оцінки академічної доброчесності	2	2	9	13	МН1, МН2, МН4, МН6	МО4	
4	Тема 4. Забезпечення якості освіти через дотримання академічної доброчесності	2	2	9	13	МН1, МН2, МН4, МН6	МО4	
Змістовий модуль 2. Інтелектуальна власність, відкрита наука та наукова комунікація в академічному середовищі								
5	Тема 5. Інтелектуальна власність та методи її захисту	2	2	9	13	МН1, МН2, МН4, МН6	МО4	
6	Тема 6. Відкрита наука задля академічної доброчесності	2	2	8	12	МН1, МН2, МН4, МН6	МО4	
7	Тема 7. Наукова комунікація	2	2	8	12	МН1, МН2, МН4, МН6	МО4	
	Разом	**15**	**15**	**60**	**90**			

Легенда: ЗК — загальна компетентність (номер за п. 2); СК — спеціальна (фахова) компетентність (номер за п. 2). Повне формулювання кожного коду наводиться в ОП / стандарті спеціальності.

Методи навчання: МН1 — словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); МН2 — практичний метод (лабораторні та практичні заняття); МН4 — робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату); МН6 — самостійна робота (розв'язання завдань).

Методи оцінювання: МО4 — тестування.

4. Результати навчання

ПРН02. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з інженерії програмного забезпечення та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм академічної і професійної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПРН04. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми інженерії програмного забезпечення державною та іноземною

мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

ПРН11. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні ІТ-проекти, які дають змогу переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми інженерії програмного забезпечення з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.

ПРН12. Забезпечувати захист інтелектуальної власності у сфері інженерії програмного забезпечення.

ПРН13. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері інженерії програмного забезпечення, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.

5. Цілі сталого розвитку

ЦСР 4 – Якісна освіта

ЦСР 16 – Мир, справедливість та сильні інститути

6. Неформальна освіта

Рекомендовані курси, тренінги, стажування та інші: результати навчання, здобуті у формальній, неформальній чи інформальній освіті, можуть бути визнані відповідно до процедур ЛНТУ. Підтвердженнями можуть бути сертифікати тематичних тренінгів, вебінарів чи онлайн-курсів разом з описом досягнутих результатів навчання та, за потреби, коротке верифікаційне завдання або портфоліо.

7. Критерії та форми контролю

Оцінювання — за 100-бальною шкалою (національна шкала / ЄКТС). Підсумковий бал = поточний контроль (50 %) + модульний контроль (50 %).

Академічна доброчесність: самостійне виконання завдань; коректне посилання на джерела; позначення частин тексту, згенерованих засобами ШІ. Порушення академічної доброчесності не толеруються.

8. Зміст тем

Тема 1. Етичні проблеми окремих стадій наукової діяльності

Етичні норми наукової дискусії. Поняття авторства та співавторства. Потреба розмежування наукової та особистісної критики. Мотивація наукових спорів. Окремі прийоми ведення дискусії. Міжособистісні стосунки у науковому колективі та їх моральні аспекти. Проблема авторитету у науці. Авторство та співавторство в умовах використання інструментів штучного інтелекту.

Тема 2. Основні засади академічної доброчесності

Поняття «академічна доброчесність» та його значення в нормативній базі України. Побудова культури доброчесності в академічному середовищі. Поняття плагіату. Види академічної недоброчесності. Відповідальність за порушення академічної доброчесності. Порушення академічної доброчесності: «хижацькі» журнали та конференції, привласнення авторства наукової роботи, навмисне розширення бібліографії дослідження, викривлення наукових та інших даних, вимислення практичної значимості результатів дослідження тощо. Закон України «Про академічну доброчесність» (2025). Генеративний штучний інтелект у навчанні та дослідженнях: допустимі практики та обов'язок розкриття його використання.

Тема 3. Організаційно-правові та технічні засоби оцінки академічної доброчесності

Перевірка наукових статей та інших публікацій як фактор виявлення проявів академічної недоброчесності. Закони України «Про академічну доброчесність», «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права». Кодекс честі як засіб запобігання порушень у сфері вищої освіти. Доброчесність в керуванні аспірантів. Права та обов'язки аспірантів.

Внутрішня нормативно-правова база закладів вищої освіти щодо регулювання принципів дотримання академічної доброчесності. Технічні засоби Unicheck та StrikePlagiarism. Інструменти виявлення текстів, згенерованих штучним інтелектом: можливості та обмеження. Міжнародні аспекти поведінки здобувачів вищої освіти на прикладі ЗВО. Авторські права учасників освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Тема 4. Забезпечення якості освіти через дотримання академічної доброчесності

Європейські стандарти якості вищої освіти, структура системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в університетах, роль та значення системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в університеті, роль викладачів та студентів в системі забезпечення якості освітнього процесу, етичні аспекти викладання та навчання, доброчесність в оцінюванні та викладанні, вплив доброчесності викладачів та науковців на імідж університету; політика закладу вищої освіти щодо використання штучного інтелекту в освітньому процесі та оцінюванні.

Тема 5. Інтелектуальна власність та методи її захисту

Сутність та значення інтелектуальної власності, історія становлення. Поняття авторського права. Об’єкти авторського права. Нормативна база, що регулює процеси встановлення, захисту та порушення інтелектуальної власності. Можливості й правила використання інтелектуальної власності. Відкритий доступ до науки (концепція відкритого дозволу (Open Access) в сучасному інформаційному просторі). Види та способи порушення авторського права. Захист авторських прав в Україні та світовий досвід. Правовий статус результатів, згенерованих штучним інтелектом.

Тема 6. Відкрита наука задля академічної доброчесності

Концепції та принципи відкритої науки. Відкриті дані. Відкрита наука та публікація наукових статей. Відкриті освітні цифрові ресурси. Відкрите рецензування та оцінювання.

Тема 7. Наукова комунікація

Сутність та значення комунікації у науковому середовищі. Процес та стилі комунікації, Типи та методи комунікації у науковому середовищі. Комунікативні бар’єри. Вербальні та невербальні засоби комунікації у науковому середовищі. Наукова комунікація в цифрову епоху. Етика використання штучного інтелекту в підготовці наукових текстів і рецензуванні.

9. Опис ІЗ/КПІЗ

Не передбачено навчальним планом.

10. Загальні вимоги

Освітній процес регулюється академічними правилами ЛНТУ. Здобувачі освіти зобов’язані ознайомитися з вимогами, визначеними Кодексом академічної доброчесності ЛНТУ та Політикою етичного використання штучного інтелекту в ЛНТУ, і дотримуватися принципів академічної доброчесності та етичного використання штучного інтелекту в освітній діяльності.

Академічна доброчесність. Учасники освітнього процесу зобов’язані дотримуватися Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX та внутрішніх нормативних документів ЛНТУ. Не допускаються академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, привласнення авторства, несамостійне виконання завдань, а також недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися для пошуку ідей, пояснення методів, попереднього структурування, мовного редагування та допоміжного аналізу неконфіденційних даних, якщо конкретне завдання не передбачає повністю самостійного виконання. Здобувач освіти має зазначати використаний інструмент, мету та етап його застосування, перевіряти факти й розрахунки та самостійно обґрунтовувати висновки.

11. Література

І. Навчально-методичні матеріали та розробки

Праці автора силабуса:

1. Кузьмак О.М. Академічна етика та доброчесність: конспект лекцій для здобувачів третього (доктор філософії) рівня вищої освіти. Луцьк: ЛНТУ, 2025.

2. Кузьмак О.М. Академічна етика та доброчесність: методичні вказівки до виконання практичної та самостійної роботи для здобувачів третього (доктор філософії) рівня вищої освіти, Луцьк: ЛНТУ, 2025.

ІІ. Наукові праці

Праці інших авторів:

3. . Про академічну доброчесність: Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20

4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

5. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18

6. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20

7. Штучний інтелект у закладах вищої освіти: рекомендації для викладачів, студентів і працівників ЗВО / МОН України, Мінцифри України. Київ, 2025. URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/docs/Vykorystannya_AI_u_vyshchyy_osviti.pdf

8. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Київ, 2015. URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2024/04/Додаток-1.-Стандарти-і-рекомендації-щодо-забезпечення-якості-в-Європейському-просторі-вищої-освіти.pdf

9. ALLEA. The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised Edition 2023. Berlin: ALLEA, 2023. URL: https://allea.org/portfolio-item/european-code-of-conduct-2023/

10. Miao F., Holmes W. Guidance for generative AI in education and research. Paris: UNESCO, 2023.

11. Second Handbook of Academic Integrity / ed. S. E. Eaton. Cham: Springer, 2024. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-54144-5

ІІІ. Інформаційні ресурси

12. European Network for Academic Integrity (ENAI). URL: https://www.academicintegrity.eu/wp/

13. Академічна доброчесність у ЛНТУ. URL: https://lntu.edu.ua/uk/akademichna-dobrochesnist